

Anna Przybylska

ZATRUCIA I ZAKAŻENIA POKARMOWE W 1999 ROKU*

Od 1999 r. wprowadzono nowy podział Polski na województwa, co miało wpływ na analizę zachorowań. W omawianym roku zarejestrowano ogółem 27 103 przypadki bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych (salmoneloz, gronkowcowych, botulizmu oraz spowodowanych przez inne bakterie i czynnik nieokreślony). Było to o 11,2% mniej niż w 1998 r. i o 6,1% mniej od mediany za lata 1993-1997. Największą liczbę zachorowań zarejestrowano w województwie mazowieckim (2 667 zachorowań). Powyżej 2000 zachorowań rejestrowano ponadto w województwach: wielkopolskim (2 559), lubelskim (2 407) i śląskim (2 173). Małe liczby zachorowań odnotowano w woj. opolskim (427) i lubuskim (710).

Zapadalność z powodu bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych wyniosła w 1999 roku 70,1/100 000 mieszkańców i była o 11,2% mniejsza od zapadalności z 1998 r. i o 6,3% mniejsza od mediany za lata 1993-1997. Wysoką zapadalność zanotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (108,2), lubelskim (107,6) i podlaskim (101,6). Najmniejszą zapadalność odnotowano w woj. opolskim (39,2). W porównaniu z 1998 r. (przy uwzględnieniu zmian terytorialnych) do wzrostu zapadalności doszło tylko w czterech województwach, przy czym największy - o 6,1%, miał miejsce w woj. warmińsko-mazurskim. Duży spadek zapadalności wystąpił w województwach: lubuskim (o 40,4%), opolskim (o 30,0%) i mazowieckim (o 29,5%) (tab. I A).

W 1999 roku zarejestrowano 126 przypadków zatruc grzybami (zapadalność 0,3). Liczba ta była o 39,7% mniejsza od odnotowanej w 1998 r. i o 64,4% mniejsza od mediany za lata 1993-1997. Duże liczby zatruc grzybami zanotowano w województwach: małopolskim (31) i podkarpackim (26). Nieco mniej zatruc wystąpiło w woj. świętokrzyskim (17), łódzkim (13) i lubelskim (10). Zatrucia grzybami nie wystąpiły w województwach: dolnośląskim i opolskim. W pozostałych województwach wystąpiło poniżej 10 zatruc. Wysoką zapadalność z powodu zatruc grzybami notowano w województwach: świętokrzyskim (1,28) i podkarpackim (1,22). W pozostałych województwach zapadalność nie przekraczała wartości 1,0 (tab. I B).

W 1999 r. zarejestrowano 19 przypadków zatruc jagodami i innymi częściami roślin (w 1998 r. 23 przypadki, w 1997 r. 14 przypadków). W omawianym roku nie zanotowano zatruc mikotoksynami (w 1998 r. 14 zachorowań, w 1997 r. 1 przypadek). W grupie „inne bakteryjne zakażenia jelitowe” zarejestrowano ogółem 3 798 zachorowań (zapadalność 9,8), a w grupie „wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe” - 1 418 zachorowań (zapadalność 3,7).

* Opracowano na podstawie biuletynów rocznych PZH i MZ (M. Czarkowski i inni: „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce”) oraz opracowań ognisk zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych dokonanych przez Stacje Sanitarne-Epidemiologiczne.

Tabela IA. Bakteryjne* zatrucia i zakażenia pokarmowe w latach 1998-1999. Liczba zachorowań i zapadalność na 100 000 mieszkańców według województw
 Table IA. Bacterial foodborne infections and intoxications 1998-1999. Number of cases and incidence per 100 000 population according to the voivodeships

L.p.	Województwo	1998 rok		1999 rok	
		l. zach.	zapad.	l. zach.	zapad.
	Polska - ogółem	30 515	78,9	27 103	70,1
1.	Dolnośląskie	2 138	71,6	1 857	62,3
2.	Kujawsko-pomorskie	1 883	89,7	1 776	84,6
3.	Lubelskie	2 410	107,5	2 407	107,6
4.	Lubuskie	1 189	116,4	710	69,4
5.	Łódzkie	1 986	74,4	1 872	70,4
6.	Małopolskie	1 942	60,5	1 576	49,0
7.	Mazowieckie	3 790	74,8	2 667	52,7
8.	Opolskie	611	56,0	427	39,2
9.	Podkarpackie	1 686	79,5	1 608	75,7
10.	Podlaskie	1 366	111,6	1 242	101,6
11.	Pomorskie	2 175	99,7	1 976	90,3
12.	Śląskie	2 297	47,0	2 173	44,6
13.	Świętokrzyskie	1 263	95,2	1 293	97,7
14.	Warmińsko-mazurskie	1 491	102,0	1 585	108,2
15.	Wielkopolskie	2 538	75,8	2 559	76,3
16.	Zachodniopomorskie	1 750	101,1	1 375	79,4

* salmonelozy odzwierzęce, gronkowce, botulizm, spowodowane przez inne bakterie i czynniki nieokreślone

W 1999 r. zapadalność z powodu bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych w wsi przewyższała zapadalność w miastach (odpowiednio 72,0 i 69,0). Wysoką zapadalność notowano u dzieci w drugim (669,8), pierwszym (493,4) i trzecim (452,3) roku życia w miastach (tab. II A). Zapadalność kobiet przewyższała nieznacznie zapadalność mężczyzn (odpowiednio 71,1 i 69,1), przy czym zapadalność chłopców od pierwszego do trzeciego roku życia oraz od 5 do 9 r.ż. przekraczała zapadalność dziewczynek w tych grupach wieku (tab. II B). Największą zapadalność (713,1) odnotowano u chłopców w drugim roku życia w miastach.

Wśród bakteryjnych czynników etiologicznych zatruc i zakażeń pokarmowych w dalszym ciągu na pierwszym miejscu znajdują się odzwierzęce pałeczki *Salmonella* (86,3% w 1999 r., 87,4% w 1998 r. i 88,6% - mediana za lata 1993-1997) (tab. III). Na rozkład sezonowy bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych rzutowały przede wszystkim zachorowania spowodowane przez odzwierzęce pałeczki *Salmonella*. Najwięcej zachorowań (41,9%) spowodowanych przez te pałeczki miało miejsce w III kwartale. W III kwartale również gronkowce oraz inne czynniki bakteryjne i czynniki nieokreślone wywołały najwięcej zachorowań (odpowiednio 72,8% i 42,3%). W III kwartale ponadto występowały w największej liczbie zatrucia grzybami (67,5%) oraz jagodami i innymi częściami roślin (57,9%). Wśród „innych bakteryjnych zakażeń jelitowych” przeważały

Tabela IB. Zatrucia grzybami w latach 1998-1999. Liczba zachorowań i zapadalność na 100 000 mieszkańców według województw

Table IB. Mushroom intoxications in 1998-1999. Number of cases and incidence per 100 000 population according to the voivodeships

L.p.	Województwo	1998 rok.		1999 rok	
		l. zach.	zapad.	l. zach.	zapad.
	Polska - ogółem	209	0,54	126	0,33
1.	Dolnośląskie	10	0,34	-	-
2.	Kujawsko-pomorskie	3	0,14	3	0,14
3.	Lubelskie	11	0,49	10	0,45
4.	Lubuskie	13	1,27	1	0,10
5.	Łódzkie	9	0,34	13	0,49
6.	Małopolskie	26	0,81	31	0,96
7.	Mazowieckie	19	0,38	2	0,04
8.	Opolskie	3	0,28	-	-
9.	Podkarpackie	29	1,37	26	1,22
10.	Podlaskie	25	2,04	2	0,16
11.	Pomorskie	10	0,46	7	0,32
12.	Śląskie	2	0,04	4	0,08
13.	Świętokrzyskie	37	2,79	17	1,28
14.	Warmińsko-mazurskie	6	0,41	1	0,07
15.	Wielkopolskie	-	-	2	0,06
16.	Zachodniopomorskie	6	0,35	7	0,40

zachorowania występujące w II i III kwartale, a w grupie „wirusowych i innych określonych zakażeń jelitowych” ogółem - zachorowania w II kwartale.

W 1999 r. hospitalizowano 61,8% osób chorych z bakteryjnymi zatruciami i zakażeniami pokarmowymi (w 1998 r. - 52,7%). W 100% hospitalizowano osoby zatrute toksyną botulinową, w 66,1% - zachorowania spowodowane przez inne bakterie i czynniki nieokreślone, w 62,7% - chorych na salmonelozę odzwierzęcą i w 36,5% - zatrucia enterotoksyną gronkowcową. Osoby zatrute grzybami podlegały hospitalizacji w 98,4%, a jagodami i innymi częściami roślin - w 89,5%. Osoby zarejestrowane w grupie „inne bakteryjne zakażenia jelitowe” hospitalizowano w 67%, a w grupie „wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe” - w 86,1%.

W 1999 roku nadesłano z terenu kraju 336 opracowań ognisk zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych. W ogniskach tych zachorowało 6 269 osób (tab. IV). Odzwierzęce pałeczki *Salmonella* spowodowały zachorowania 4 914 osób w 266 ogniskach. Serotypem dominującym była w dalszym ciągu *S. Enteritidis* (258 ognisk; 97% ognisk spowodowanych przez odzwierzęce typy pałeczek *Salmonella* i 4 772 zachorowania; 97,1% zachorowań o etiologii salmonelozowej) i przewaga ta umacniała się. W 1999 r. *S. Infantis* spowodowała więcej zachorowań w ogniskach, niż *S. Typhimurium* (odpowiednio 82 i 17) (tab. V).

Tabela II (A i B). Bakteryjne zatrucia i zakażenia pokarmowe w 1999 roku. Liczba zachorowań, zapadalność i podział procentowy z uwzględnieniem wieku

Table II (A and B). Bacterial foodborne infections and intoxications in 1999. Number of cases, incidence and percentage according to age

W miastach i na wsi (urban and rural area)

Wiek w latach	Miasto			Wieś			Ogółem		
	1. zach.	%	zapad.	1. zach.	%	zapad.	1. zach.	%	zapad.
0-4	4 858	29,5	430,6	2 691	25,4	283,2	7 549	27,9	363,2
0	1 036	6,3	493,4	735	6,9	414,5	1 771	6,5	457,2
1	1 452	8,8	669,8	699	6,6	380,9	2 151	7,9	537,4
2	1 018	6,2	452,3	554	5,2	290,6	1 572	5,8	378,1
3	778	4,7	336,8	409	3,9	210,9	1 187	4,4	279,4
4	574	3,5	234,1	294	2,8	143,5	868	3,2	192,8
5-9	1 588	9,6	112,0	1 209	11,4	104,5	2 797	10,3	108,6
10-19	2 400	14,6	61,6	1 621	15,3	64,5	4 021	14,8	62,7
20-29	2 112	12,8	57,9	1 304	12,3	59,3	3 416	12,6	58,4
30-39	1 324	8,0	41,8	950	9,0	47,6	2 274	8,4	44,1
40-49	1 634	9,9	38,6	981	9,2	47,7	2 615	9,6	41,6
50-59	1 037	6,3	39,2	683	6,4	53,0	1 720	6,3	43,7
60 i >	1 537	9,3	40,8	1 174	11,1	45,4	2 711	10,0	42,7
Ogółem	16 490	100,0	69,0	10 613	100,0	72,0	27 103	100,0	70,1

B. Mężczyźni i kobiety (Men and women)

Wiek w latach	Mężczyźni			Kobiety			Ogółem		
	1. zach.	%	zapad.	1. zach.	%	zapad.	1. zach.	%	zapad.
0-4	4 058	31,3	379,8	3 491	24,7	345,7	7 549	27,9	363,2
0	999	7,7	500,5	772	5,5	411,2	1 771	6,5	457,2
1	1 171	9,0	568,5	980	6,9	504,4	2 151	7,9	537,4
2	842	6,5	393,7	730	5,2	361,7	1 572	5,8	378,1
3	603	4,6	276,1	584	4,1	282,9	1 187	4,4	279,4
4	443	3,4	192,1	425	3,0	193,6	868	3,2	192,8
5-9	1 473	11,3	111,6	1 324	9,4	105,5	2 797	10,3	108,6
10-19	1 966	15,1	60,0	2 055	14,6	65,5	4 021	14,8	62,7
20-29	1 526	11,8	51,3	1 890	13,4	65,8	3 416	12,6	58,4
30-39	1 048	8,1	40,1	1 226	8,7	48,1	2 274	8,4	44,1
40-49	1 121	8,6	35,9	1 494	10,6	47,2	2 615	9,6	41,6
50-59	748	5,8	39,8	972	6,9	47,2	1 720	6,3	43,7
60 i >	1 045	8,0	41,2	1 666	11,8	43,7	2 711	10,0	42,7
Ogółem	12 985	100,0	69,1	14 118	100,0	71,1	27 103	100,0	70,1

Spośród nośników zatruc i zakażeń pokarmowych potrawy z jaj przyczyniły się do wystąpienia 52,5% zachorowań (64,8% zachorowań spowodowanych przez odzwierzęce

Tabela III. Bakteryjne zatrucia i zakażenia pokarmowe w latach 1993-1999. Liczba zachorowań, zapadalność i podział procentowy w odniesieniu do czynników etiologicznych

Table III. Bacterial foodborne infections and intoxications in 1993-1999. Number of cases, incidence and percentage according to the etiological agents

Czynnik etiologiczny:	Mediana 1993		1997*	1998 rok			1999 rok		
	l. zach.	%	zapad.	l. zach.	%	zapad.	l. zach.	%	zapad.
<i>Salmonella</i> - typy odzwierz.	26 052	88,6	67,5	26 675	87,4	69,0	23 381	86,3	60,5
gronkowce	374	1,6	0,97	375	1,2	0,97	353	1,3	0,91
<i>Clostridium botulinum</i>	116	0,3	0,30	93	0,3	0,24	97	0,4	0,25
<i>Clostridium perfringens</i>	-	-	-	1	0,003	0,07	-	-	-
inne bakterie i czyn. nieokr.	2 497	8,8	6,47	3 371	11	8,7	3 272	12,1	8,5
Ogółem	28 869	100,0	74,8	30 515	100,0	78,9	27 103	100,0	70,1

* w 1994 r. - zmiana w sposobie rejestracji salmoneloz odzwierzęcych; w 1997 r. - zmiana w sposobie rejestracji zatruc i zakażeń pokarmowych

Tabela IV. Ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych w latach 1998-1999. Liczba i procent ognisk i zachorowań w ogniskach wg czynników etiologicznych

Table IV. Collective outbreaks of foodborne and waterborne infections and intoxications in 1998-1999. Number and percentage of outbreaks and cases in outbreaks according to the etiological agents

Czynnik etiologiczny	1998 rok				1999 rok			
	ogniska		zachorowania		ogniska		zachorowania	
	l.	%	l.	%	l.	%	l.	%
<i>Salmonella</i> - typy odzwierz.	325	81,5	6662	81,0	266	79,2	4914	78,4
<i>Clostridium botulinum</i>	1	0,3	4	0,05	2	0,6	8	0,13
<i>E. coli, b. coli</i>	14	3,5	348	4,2	12	3,6	352	5,6
<i>Staphylococcus aureus</i>	13	3,3	371	4,5	16	4,8	439	7,0
Inne bakteryjne	1	0,3	5	0,06	2	0,6	48	0,8
Rotawirusy	1	0,3	26	0,32	1	0,3	4	0,06
Grzyby	-	-	-	-	1	0,3	8	0,13
Mitotoksyny	1	0,3	13	0,16	-	-	-	-
Chemiczne	1	0,3	9	0,11	-	-	-	-
Nie ustalono	42	10,5	787	9,6	36	10,7	496	7,9
Ogółem	399	100,0	8225	100,0	336	100,0	6269	100,0

pałeczki *Salmonella*). Potrawy z 3 i więcej surowców pochodzenia zwierzęcego spowodowały 15,6% zachorowań, a z mięsa i jaj (w tym befszyk tatarski) - 11,3% zachoro-

Tabela V. Ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych w latach 1998-1999. Odzwierzcęce typy pałeczek *Salmonella* jako czynnik etiologiczny. Liczba i procent ognisk oraz zachorowań w ogniskach, z uwzględnieniem serotypów

Table V. Collective outbreaks of foodborne and waterborne infections and intoxications in 1998-1999. Salmonellas of animal's source as etiological agent. Number and percentage of outbreaks and cases in outbreaks according to the serotypes

Typy odzwierzcęcych pałeczek <i>Salmonella</i>	1998 rok				1999 rok			
	ogniska		zachorowania		ogniska		zachorowania	
	l.	%	l.	%	l.	%	l.	%
<i>Salmonella</i> z grupy D	1	0,3	10	0,2	-	-	-	-
<i>S. Derby</i>	-	-	-	-	1	0,4	9	0,2
<i>S. Enteritidis</i>	307	94,5	6162	92,5	258	97,0	4772	97,1
<i>S. Hadar</i>	1	0,3	4	0,06	1	0,4	10	0,2
<i>S. Heidelberg</i>	1	0,3	9	0,1	-	-	-	-
<i>S. Infantis</i>	-	-	-	-	2	0,8	82	1,7
<i>S. Kottbus</i>	1	0,3	66	1	-	-	-	-
<i>S. Typhimurium</i>	8	2,5	119	1,8	2	0,8	17	0,3
<i>S. Virchow</i>	5	1,5	181	2,7	1	0,4	10	0,2
<i>S. Hadar</i> + <i>S. Tsiongwę</i>	1	0,3	111	1,7	-	-	-	-
<i>S. Typhimurium</i> + <i>S. Hadar</i>	-	-	-	-	1	0,4	14	0,3
<i>Salmonella</i> - ogółem	325	100,0	6662	100,0	266	100,0	4914	100,0

wań w ogniskach (13,6% salmoneloz odzwierzcęcych). Nie ustalono nośnika zatruc i zakażeń pokarmowych w odniesieniu do 7,6% zachorowań w ogniskach (w 1998 r. - 12,5%) (tab. VI).

Produkcja potraw - nośników zatruc i zakażeń pokarmowych w przeważającej liczbie ognisk odbywała się w mieszkaniach prywatnych (58,3% ognisk). W ciastkarniach prywatnych produkowano wyroby, które przyczyniły się do wystąpienia 10,4% ognisk, a w pozostałych miejscach produkowano żywność, po której spożyciu występowało mniej niż 10% ognisk. Mieszkania prywatne dominowały również wśród miejsc spożycia gotowej żywności (55,1% ognisk).

Jaja i inne surowce pochodzenia zwierzcęcego produkowane w prywatnych gospodarstwach hodowlanych przyczyniły się do wystąpienia 33,9% ognisk (41,7% ognisk, w których czynnikiem etiologicznym były odzwierzcęce pałeczki *Salmonella*). Surowce o trudnym do ustalenia miejscu pochodzenia (np. jaja z targu) przyczyniły się do wystąpienia 12,5% ognisk. W różnych miejscach (2 i >) mogło dojść do zanieczyszczenia żywności w 11% ognisk. Nie ustalono miejsca zakażenia/zanieczyszczenia żywności w odniesieniu do 28,9% ognisk (tab. VII).

W 1999 r. po raz pierwszy od lat liczba ognisk i zachorowań w ogniskach była większa na wsi, niż w miastach (odpowiednio: 39,6% ognisk, 33,3% zachorowań w ogniskach oraz 24,1% ognisk, 32,7% zachorowań w ogniskach). Ogniska rozsiane (zarówno na terenie miast, jak i wsi) stanowiły 26,3% ognisk i 34,1% zachorowań w ogniskach.

Tabela VI. Ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych w 1999 roku. Żywność i woda jako nośniki czynników etiologicznych. Liczba i procent zachorowań w ogniskach

Table VI. Collective outbreaks of foodborne and waterborne infections and intoxications in 1999. Food and water as vehicle of the etiological agents. Number and percentage of the cases in outbreaks

Czynnik etiologiczny	Zachorowania	Nośnik											
		woda	potrawy									nie ustalony	ogółem
			z mleka i prod.	z mleka i jaj	z jaj	z mięsa i jaj	z mięsa	z drobiu i jaj	z drobiu	różne (z 3 i > sur.)	inne		
<i>Salmonella</i> - serotypy odzwierz.	l.	-	-	44	3 182	670	133	79	11	639	31	125	4 914
	%	-	-	0,9	64,8	13,6	2,7	1,6	0,2	13,0	0,6	2,5	100,0
Gronkowce	l.	-	19	-	30	31	82	-	-	168	109	-	439
	%	-	4,3	-	6,8	7	18,7	-	-	38,3	24,8	-	100,0
<i>Cl. botulinum</i>	l.	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	8
	%	-	-	-	-	-	100,0	-	-	-	-	-	100,0
<i>E. coli</i> i bakt. z gr. <i>coli</i>	l.	46	-	-	38	-	94	-	-	170	4	-	352
	%	13,0	-	-	10,8	-	26,7	-	-	48,3	1,1	-	100,0
Inne*	l.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	36	48
	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25,0	75,0	100,0
Rotawirusy	l.	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	4
	%	-	-	-	-	-	-	-	-	100,0	-	-	100,0
Grzyby	l.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	8
	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100,0	-	100,0
Nie ustalono	l.	-	36	-	44	9	13	-	6	-	73	315	496
	%	-	7,3	-	8,9	1,8	2,6	-	1,2	-	14,7	63,5	100,0
Ogółem	l.	46	55	44	3 294	710	330	79	17	981	237	476	6 269
	%	0,7	0,9	0,7	52,5	11,3	5,3	1,3	0,3	15,6	3,8	7,6	100,0

* mieszana flora bakteryjna

Tabela VII. Ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych w 1999 roku. Zakażenie/zanieczyszczenie wody i miejsce zakażenia/zanieczyszczenia żywności. Liczba i procent ognisk wg czynników etiologicznych

Tab le VII. Collective outbreaks of foodborne and waterborne infections and intoxications in 1999. Place of the infection/contamination of food and water. Number and percentage of the outbreaks according to the etiological agents

Czynnik etiologiczny	ogniska	Zakażenie/zanieczyszczenie wody i miejsce zakażenia/zanieczyszczenia żywności											
		woda	pryw. gosp. hodowl.	uspoł. gosp. hodowl.	mieszk. prywat.	szkoła, internat, przedszkole, kolonie	Dom Opieki Społecz.	res-taurac., bar	inne	targ (trudne do ustalenia)	różne	nie ustalono	ogółem
<i>Salmonella</i> - serotypy odzwierz.	1.	-	111	4	1	-	-	2	19	40	34	55	266
	%	-	41,7	1,5	0,4	-	-	0,8	7,1	15,0	12,8	20,7	100,0
<i>Cl. botulinum</i>	1.	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
	%	-	-	-	100,0	-	-	-	-	-	-	-	100,0
<i>E. coli, b. coli</i>	1.	2	-	-	1	1	-	-	-	1	-	7	12
	%	16,7	-	-	8,3	8,3	-	-	-	8,3	-	58,3	100,0
Gronkowce	1.	-	1	-	-	2	1	1	3	-	2	6	16
	%	-	6,3	-	-	12,5	6,3	6,3	18,8	-	12,5	37,5	100,0
Inne*	1.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100,0	100,0
Rotawirusy	1.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100,0	100,0
Grzyby	1.	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	%	-	-	-	-	-	-	-	100,0	-	-	-	100,0
Nie ustalono	1.	-	2	-	2	1	-	-	3	1	1	26	36
	%	-	5,6	-	5,6	2,8	-	-	8,3	2,8	2,8	72,2	100,0
Ogółem	1.	2	114	4	6	4	1	3	26	42	37	97	336
	%	0,6	33,9	1,2	1,8	1,2	0,3	0,9	7,7	12,5	11,0	28,9	100,0

* mieszana flora bakteryjna

W ogniskach notowano u chorych zróżnicowane objawy. W salmonelozach odzwierciedlonych dominowały: biegunka (u 88,2% chorych), gorączka (74,8%) i bóle brzucha (70,0%). W zachorowaniach wywołanych przez *Escheńchia coli* i bakterie z grupy *coli* - wymioty (66,2%) i bóle brzucha (50,6%). Enterotoksyna gronkowcowa powodowała głównie występowanie bólów brzucha (64,9%) i wymiotów (58,1%). Mieszana flora bakteryjna głównie przyczyniła się do wystąpienia wymiotów (60,4%), biegunki (60,4%) i bólów brzucha (52,1%). W zakażeniach rotawirusami dominowały wymioty i biegunka (100,0%). U chorych, u których nie ustalono czynnika etiologicznego, występowały głównie wymioty (u 64,9%), bóle brzucha (u 61,9%) i biegunka (u 52,8%). W ogniskach hospitalizowano 33,1% chorych. W 1999 r. nie odnotowano w ogniskach zgonów z powodu zatruc i zakażeń pokarmowych. Wystąpiło 5 epidemii liczących powyżej 100 osób (tab. VIII) oraz 17 ognisk o liczbie zachorowań od 50 do 99 osób.

Tabela VIII. Ogniska zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych - 1999 rok. Epidemie liczące powyżej 100 zachorowań, zgłoszone z terenu kraju. Liczba zachorowań (w tym dzieci) oraz ogólna charakterystyka epidemii

Table VIII. Collective outbreaks of foodborne and waterborne infections and intoxications in 1999. Epidemics with more than 100 people. Number of cases (with children) and common characteristic of the epidemic

L.p.	Województwo, czas trwania epidemii, miejsce produkcji potraw	Liczba zachorowań (w tym dzieci), etiologia	Żywność - nośnik czynnika etiologicznego	Wynik badania laboratoryjnego podejranej żywności
1.	Małopolskie 31.05-2.06.99 r. mieszkanie prywatne (wesele?)	102 (15) <i>S. Enteritidis</i> + gronkowce koagulazododatnie	Podejrzane surowce: drób, jaja, mięso wieprzowe; podejrzane różne potrawy z w/w surowców	bad. próba jaj (-) sałatka jarzynowa + <i>S. Enteritidis</i> + gronk. k(+) kotlet schabowy, galaretkę drobiowa, krokiot z mięsa wieprzowego + gronk. k.(+)
2.	Łódzkie 10-16.06.99 r. zakład garmazeryjny	118 (7) <i>S. Enteritidis</i> - szczep bakterio- fagowy 6	podejrzana wołowina, befsztyk tatarski	3 próby befsztyka tatarskiego + <i>S. Enteritidis</i> typ bakteriofagowy 6
3.	Warmińsko- Mazurskie 2-9.07.99 r. cistkarnia prywatna	151 (35) <i>S. Enteritidis</i> typ bakteriofagowy 6	jaja, ciasta z kremem	skorupy jaj - + <i>S. Enteritidis</i> ciastka z kremem - + <i>S. Enteritidis</i>
4.	Podkarpackie 1-3.08.99 r. Dom Ludowy - wesele	116 (19) <i>S. Enteritidis</i>	rolada z indyka, połędwica i szynka wieprzowa	surowy filet z indyka + <i>S. Enteritidis</i> rolada z indyka, połędwica i szynka wp. + <i>S. Enteritidis</i>
5.	Wielkopolskie 12-16.10.99 r. ciastkarnia prywatna	121 (19) <i>S. Enteritidis</i>	podejrzane jaja, pączki z nadzieniem ajerkoniakowym	bad. próba jaj (-) pączki z nadzieniem ajerkoniakowym - + <i>S. Enteritidis</i> + bakterie z gr. <i>coli</i>

gronk. k(+) - gronkowiec koagulazododatni

Rok 1999 był następnym rokiem, w którym na występowanie zachorowań rzutowało spożycie potraw (głównie ciast z kremem) wyprodukowanych w mieszkaniach prywatnych.

A Przybylska

FOODBORNE INFECTIONS AND INTOXICATIONS IN POLAND IN 1999

SUMMARY

The total number of 27 103 cases of bacterial foodborne infections and intoxications were registered in 1999. The incidence was 70,1/100 000. 6 269 cases were registered in 336 outbreaks of collective illnesses (4 people and more). *S. Enteritidis* was found in 97,1% of cases in outbreaks caused by *Salmonella* spp. The main vehicle of foodborne infections and intoxications in outbreaks was food prepared from eggs (52,5% cases in outbreaks). Private homes prevailed (58,3% of outbreaks) among the places of the ready made food production. Five epidemics with more than 100 cases each were registered in 1999.

Adres autorki:

Anna Przybylska

Zakład Epidemiologii Państwowego Zakładu Higieny

ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa